

Bu içerik, Din Öğretimi Genel Müdürlüğü tarafından öğrencilerin yazılı öncesi çalışmaları amacıyla hazırlanmıştır. Örnek soru niteliği taşımamaktadır. Hazırlanan sorular, yayımlanan senaryoların tamamındaki öğrenme çıktılarını kapsamaktadır.

1. “O, takdir ettiği gibi yaratan, canlıları örneği olmadan var eden, biçim ve özellik veren Allah’tır...”

(Haşr suresi 24. ayet)

Bu ayete göre insanın yaratılışı kader ve kaza inancı açısından nasıl açıklanabilir?

2. Yahya uzun süredir titizlikle hazırladığı projesinin yılın projesi seçildiğini öğrenince çok mutlu oldu. Haberi aldığı anda bu süreçte yaşadığı zorlukları hatırlayarak “Gece gündüz demeden çok araştırdım, çok çalıştım ama tüm yorgunluğuma değdi.” diye düşündü.

Bu olaydan hareketle insanın bilgisi, iradesi ve sorumluluğunun kaderiyle ilişkisini açıklayınız.

3. • “Gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri şüphesiz yerli yerince ve belli bir süre için yarattık. Ama inkâr edenler kendilerine karşı yapılan uyarıdan yüz çevirmektedirler.” (Ahkaf suresi 3. ayet)
- “Yeryüzünde bulunanların hepsi fânidir.” (Rahman suresi 26. ayet)

Bu ayetlerde vurgulanan kavram nedir? Bir örnekle açıklayarak ne anlama geldiğini belirtiniz.

4. Bir inşaat sahasında baret ve emniyet kemeri gibi temel güvenlik ekipmanlarının kullanılmaması nedeniyle işçi yaralanması yaşanır. Olayın ardından bazı kişiler, yaşanan durumu “alın yazısı” şeklinde değerlendirerek kazayı kaderle ilişkilendirir ve iş güvenliği sorumluluğunu göz ardı eder. Başkalıysa gerekli tedbirler alınmış olsaydı kazanın önlenebileceğini belirterek ihmale dikkat çeker.

Bu olaydan hareketle İslam’daki kader ve kaza anlayışının sorumluluk ve tedbir almayla ilişkisini açıklayınız.

5. Hz. Musa’nın Yüce Allah’tan kendisine bir yardımcı istemesi üzerine Allah (cc) onun duasını kabul etti ve şu ayeti indirdi: “Allah buyurdu: ‘Seni kardeşinle destekleyeceğiz ve size öyle bir güç vereceğiz ki, bu sayede size erişemeyecekler, mucizelerimizle siz ve size tabi olanlar üstün geleceksiniz.’” (Kasas suresi 35. ayet)

Bu parçada verilen ayeti kısaca açıklayınız.

6. “Kim kardeşinin ihtiyacını giderirse Allah da onun ihtiyacını giderir.” (Müslim, “Birr”, 58)

Bu hadise göre yardımlaşmanın insana ve topluma katkısını açıklayınız.

7. Zekât; İslam'ın beş temel ibadetinden biri olup toplumda paylaşma, yardımlaşma ve dayanışmayı güçlendirir. Dinen zengin sayılanlar zekât vermekle yükümlüdür. Kimlere zekât verileceği Kur'an-ı Kerim'de Tevbe suresinin 60. ayetinde belirtilmiştir.

Buna göre aşağıdaki tabloya zekâtın kimlere verilip verilmeyeceğiyle ilgili dörder tane örnek yazınız.

Zekât Kimlere Verilir?	Zekât Kimlere Verilmez?
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.

8. Okula gittiği sırada Sena, yaşlı bir teyzenin alışveriş poşetlerini taşımakta zorlandığını fark etti. Yardım etmek için yanına gidip alışveriş poşetlerini evine kadar taşıdı. Teyze teşekkür ederek “Evladım, Hz. Peygamber ‘Her iyilik/güzel iş bir sadakadır.’ (Buhari, “Edeb”, 33) buyurmuştur. Allah (cc) senin yaptığın bu iyiliğini kabul etsin.” dedi. Bu sözler, Sena’ya küçük bir davranışın bile büyük bir değer taşıyabileceğini öğretti.

Hz. Peygamber’in parçada geçen hadisiyle ne anlatılmak istenmiştir? Buna uygun olan iki davranış örneği yazınız.

9. Ramazan ayının son günleriydi. Mahallede herkes bayram hazırlığı telaşındaydı. Enver amca, yıllardır işlettiği bakkalında gün boyunca çocuklara ikramda bulunmuş, bazı ailelerin borcunu gizlice silmişti. Her yıl zekât ve sadakasını da düzenli veren Enver amcanın kapısını iftardan sonra komşusu Münire teyze çaldı. Gözleri yaşla doluydu. “Allah (cc) senden razı olsun Enver kardeşim. Kızımın okul masrafını nasıl karşılayacağımı düşünüyordum. Senin bıraktığın zarf sayesinde çok rahatladım.” dedi. Enver amca gülümsedi ve “Allah (cc) nasip etti. Ben sadece vesile oldum.” diye karşılık verdi. O gece mahallede birçok kişi onun için dua etti. Çünkü onun yardımı, bir aileye değil bütün mahalleye huzur getirmişti.

Bu örnek olaydan hareketle zekât, infak ve sadakanın bireysel ve toplumsal faydalarından üçer tane yazınız.

Bireysel Faydaları

1. _____
2. _____
3. _____

Toplumsal Faydaları

1. _____
2. _____
3. _____

10. I. “Sadaka malı eksiltmez!” (Buhari, “Rikak”, 17)

II. “... Kim kardeşinin ihtiyacını giderirse Allah da onun ihtiyacını giderir...” (Müslim, “Birr”, 58)

III. “Sizden biri, kendisi için istediğini (Müslüman) kardeşi için de istemedikçe (gerçek anlamda) iman etmiş olamaz.” (Buhari, “İman”, 7)

Yukarıda verilen hadisler zekât ve sadakanın hangi yönlerine vurgu yapmaktadır? Belirtiniz.

I. Hadis: _____

II. Hadis: _____

III. Hadis: _____

11. Hz. Şuayb, kavmini Allah (cc) inancına davet ederken aynı zamanda onlara ölçüde ve tartıda adaletli olmaları konusunda uyarıda bulunmuştur. Kur'an-ı Kerim'de Hz. Şuayb'ın halkına yaptığı uyarılar şu ayetle anlatılmaktadır: Ey kavmim! Ölçüyü ve tartıyı adaletle tam yapın. İnsanların eşyalarını (mallarını ve haklarını) eksiltmeyin. Yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın.” (Hud suresi 85. ayet)

Hz. Şuayb'ın ölçü ve tartıda hile yapmama konusundaki uyarılarının İslam'a göre neden önemli olduğunu açıklayınız.

12. Maun suresi, Kur'an-ı Kerim'in yüz yedinci suresidir. Mekke'de inmiştir. Toplam yedi ayetten oluşmaktadır.

a. Aşağıdaki tabloda Maun suresinin ayetleri verilmiştir. Ayetlerdeki boşlukları uygun kelimelerle doldurunuz.

Bismillâhırraḥmânırraḥîm	
1.	"Eraeytellezî yükezzibü _____"
2.	"Fezâlikellezî yedu'ul _____"
3.	"Velâ _____ alâ taâmilmiskîn"
4.	"Feveylülil musallin"
5.	"Ellezînehüm an _____ sâhûn"
6.	"Ellezînehüm yürâûne"
7.	"Veyemneûnel _____"

b. Aşağıda Maun suresinin anlamı karışık olarak verilmiştir. Maun suresinin anlamını doğru şekilde sıralayınız.

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

1. "Onlar namazlarını ciddiye almazlar."
2. "Ufacık bir yardıma bile engel olurlar."
3. "İşte o, yetimi itip kakan,"
4. "Onlar (namazlarıyla) gösteriş yaparlar."
5. "Gördün mü, o hesap ve ceza gününü yalanlayanı!"
6. "Yoksula yedirmeyi özendirmeyen kimsedir."
7. "Yazıklar olsun o namaz kılanlara ki"

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla						
.....						

13. • "Kitaptan sana vahyedilenleri oku, namazı özenle kıl. Kuşkusuz namaz hayâsızlıktan ve kötülükten meneder. Allah'ı anmak her şeyden önemlidir. Allah yaptıklarınızı bilir." (Ankebut suresi 45. ayet)

• "Eğer eli darda olan birisi borçlu ise eli genişleyene kadar beklemek gerekir. Şu da var ki, bağışlamanız, eğer bilerseniz sizin için daha hayırlıdır." (Bakara suresi 280. ayet)

Bu ayetlerden yola çıkarak dinin birey ve toplum hayatını nasıl yönlendirdiğini açıklayınız.

ÖĞRENME ÇIKTISI	SORU NO
8.1.1. Kader ve kaza inancını ayet ve hadislerle açıklar.	1
8.1.2. İnsanın ilmi, iradesi, sorumluluğu ile kader arasında ilişki kurar.	2
8.1.3. Kaza ve kader ile ilgili kavramları analiz eder.	3
8.1.4. Toplumda kader ve kaza ile ilgili yaygın olan yanlış anlayışları sorgular.	4
8.1.5. Hz. Musa'nın (a.s.) hayatını ana hatlarıyla tanır.	5
8.2.1. İslam'ın paylaşma ve yardımlaşmaya verdiği önemi ayet ve hadisler ışığında yorumlar.	6
8.2.2. Zekât ve sadaka ibadetini ayet ve hadislerle açıklar.	7
8.2.2. Zekât ve sadaka ibadetini ayet ve hadislerle açıklar.	8
8.2.3. Zekât, infak ve sadakanın bireysel ve toplumsal önemini fark eder.	9
8.2.3. Zekât, infak ve sadakanın bireysel ve toplumsal önemini fark eder.	10
8.2.4. Hz. Şuayb'in (as) hayatını ana hatlarıyla tanır.	11
8.2.5. Maûn suresini okur, anlamını söyler.	12
8.3.1. Din, birey ve toplum arasındaki ilişkiyi yorumlar.	13

ÇÖZÜMLER

- Ayet, insanın yaratılışının Allah'ın (cc) takdiriyle gerçekleştiğini bildirmektedir. İnsanın nasıl, ne şekilde, nerede ve hangi özelliklerle yaratılacağı Allah'ın (cc) belirlediği bir plana göre şekillenir. Bu durum kaderin bir yansımasıdır. Söz konusu planın gerçekleşmesi ise kaza kavramıyla açıklanır. Yüce Allah'ın bilgi ve iradesi yaratma fiiliyle somutlaşır. Böylece insan için kaderde yazılan, kazayla varlık bulur.
- Akıl ile irade sahibi bir varlık olan insan, doğru-yanlış seçimlerinden, aldığı kararlardan ve eylemlerinden sorumludur. Yahya sahip olduğu bilgileri doğru kararlar almak için kullanmış, gece gündüz çalışarak kendi iradesiyle aldığı kararları hayata geçirmiş ve sorumluluklarını yerine getirmenin karşılığını başarılı olmakla almıştır. Bu örnek olay insanın kendi bilgisi, iradesi ve sorumluluklarının kaderi üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.
- Ayetlerde ecâl kavramı ifade edilmektedir. Her varlık, Allah'ın (cc) takdir ettiği ömrü tamamladığında eceline ulaşır ve hayatı sona erer. Bitkiler, ağaçlar ve hayvanların da belirli bir ömrü vardır. Bir tohum toprağa düşer, filizlenir, büyür ve ağaç olur; ağaç da zamanla yaşlanır ve eceli geldiğinde ölür.
- İslam'da kader, Allah'ın (cc) ilmiyle her şeyi önceden bilmesi ve takdir etmesidir. Ancak bu, akıl ve irade sahibi insanların tedbir alma sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Kaderi bahane ederek tedbir almamak, İslam'daki kader anlayışının yanlış yorumlanmasıdır. Bu durumun tam tersine, tedbir almak da kaderin bir parçasıdır. Bu yüzden iş güvenliği kurallarına uymamak veya trafik kurallarını çiğnemek gibi ihmallerin sonucunu sadece kaderle açıklamak, bireysel ve toplumsal sorumluluğu dikkate almamak anlamına gelir.

5. • Allah (cc) Hz. Musa'nın duasını kabul ederek onu kardeşi Hz. Harun ile desteklemiştir.
• Allah'ın (cc) peygamberlerini yalnız bırakmayacağı, onlara destek vereceği bildirilmiştir.
• Peygamberlerin mucizelerle desteklenerek onların ve ona inananların galip gelecekleri müjdelenmiştir.
6. Bu hadis yardımlaşmanın hem insana hem de topluma fayda sağladığını gösterir. İnsan, başkalarına yardım ederek onların sıkıntılarını hafifletir ve Allah (cc) da onun sıkıntılarını giderir. Toplumda yardımlaşma arttıkça insanlar birbirine daha bağlı olur ve dayanışma içinde yaşar.
7. **Zekâtın Verilebildiği Kimseler:** Yoksullar, miskinler, zekât toplayan memurlar, gönülleri İslam'a ısındırılmak istenenler, köleler, borçlular, Allah (cc) yolunda olanlar, yolda kalanlar.
- Zekâtın Verilemediği Kimseler:** Eş, çocuklar, torunlar, anne, baba, dede ve nine gibi kişinin bakmakla yükümlü olduğu bireyler ve dinen zengin sayılanlar.
8. Parçada verilen hadis, sadakanın sadece maddi olarak yapılan bir ibadet olmadığını vurgulamaktadır. Buna göre insanların birbirine yardım etmesi, güler yüz göstermesi, güzel söz söylemesi gibi davranışlar sadaka olarak kabul edilir.
9. **Bireysel Faydalar:** Kulluk bilincini güçlendirir. Malı bereketlendirir. Gönül huzuru sağlar. Şükür duygusunu geliştirir. Cömertliği artırır, cimriliği azaltır. Diğerkâmlık ve fedakârlık duygusunu geliştirir.
- Toplumsal Faydalar:** İhtiyaç sahiplerinin sıkıntılarını giderir. Toplumda yardımlaşma kültürünü yaygınlaştırır. Sevgi ve saygı bağlarını güçlendirir. Toplumsal çatışmayı önler. Sosyal adaleti sağlar.
10. **I. Hadis:** Allah (cc) yolunda verilen malın bereketleneceğini ve insanı cimrilikten uzak tutacağını belirtmektedir.
- II. Hadis:** Başkalarının ihtiyacını gidermeyi teşvik eder. Toplumsal dayanışma ve yardımlaşmayı vurgulamaktadır.
- III. Hadis:** Gerçek imanın empati ve paylaşma duygusuyla mümkün olduğunu vurgulamaktadır.
11. Hz. Şuayb'ın uyarıları, İslam'ın adalet ve dürüstlük ilkelerine dayanır. Allah'a (cc) inanan kişi, O'nun her şeyi gördüğünü bilir ve çevresine haksızlık yapmaktan kaçınır. Ölçü ve tartıda hile yapmak hem kul hakkına girer hem de toplumun güven ortamını zedeler. Bu nedenle Hz. Şuayb'ın uyarıları iman ve ahlak kuralları açısından büyük önem taşır.

12. a.

Bismillâhirrahmânirrahîm	
1.	“Eraeytellezî yükezzibü biddîn”
2.	“Fezâlikellezî yedu’ul yetîm ”
3.	“Velâ yehuuddu alâ taâmilmiskîn”
4.	“Feveylüllil musallin”
5.	“Ellezînehüm an salâtihim sâhûn”
6.	“Ellezînehüm yürâûne”
7.	“Veyemneûnel mâûn”

b.

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla						
5	3	6	4	7	1	2

13. Bu ayetler, dinin insanlara hem bireysel hem de toplumsal yaşamda rehberlik ettiğini gösterir. Birinci ayette namazın insanı kötülükten ve yanlış davranışlardan alıkoyduğu belirtilerek insanın bireysel yönü vurgulanmıştır. Bu durum, bireyin ahlaklı ve sorumlu bir insan olmasına katkıda bulunur. İkinci ayette ise borçlu kimselere kolaylık gösterilmesi ve insanlara karşı affedici olunması gerektiği vurgulanır. Böylece toplumda yardımlaşma, merhamet ve adalet duyguları güçlenir.